

21. april 2009

Specialkonsulent, Mie Dalskov
Direkte tlf. 33557720 /
Mobil tlf. 42429018

KRISE: EN KVART MIO. BOLIGEJERE UDEN OFFENTLIG HJÆLP

Resumé:

Markant flere lejere står uden for a-kassesystemet end boligejere. Mens 27 procent af lejerne ikke kan få dagpenge, hvis de mister jobbet, gælder det for 16 procent af boligejerne. Ses der på antallet, er det dog typisk boligejerne, der hverken kan få kontanthjælp eller dagpenge. 246.000 danske boligejere står således uden offentlig hjælp, hvis de mister deres arbejde, og i sidste ende kan op imod en kvart mio. boligejere risikere, at boligen ryger på tvangsauktion.

Hver ottende beskæftiget står uden økonomisk sikkerhedsnet

Ikke alle beskæftigede ville kunne få offentlig hjælp, hvis de mister deres arbejde. De beskæftigede, der er medlem af en a-kasse, vil få dagpenge, mens resten skal søge kommunen om kontanthjælp.

Om den enkelte ledige kan få kontanthjælp afhænger blandt andet af familiens formue, og typisk indregnes friværdi i boligen, sommerhuset og bilen i formuen. Så selvom hver enkelt sag er en vurdering fra kommunens side, vil boligejere generelt blive bedt om at belåne husets friværdi, inden de kan få kontanthjælp. Mere om reglerne fremgår af boks 1.

Af de 2,4 mio. beskæftigede står godt 454.000 udenfor a-kassesystemet, og heraf kan de 318.000 beskæftigede ikke få kontanthjælp grundet reglerne om gensidig forsørgelse og formue, hvis friværdien medregnes i formuen¹.

Dette svarer til, at 13 procent af alle beskæftigede hverken kan få kontanthjælp eller dagpenge i tilfælde af ledighed.

¹ Tidligere analyser foretaget af AE-rådet fandt frem til at 275.000 beskæftigede stod uden offentlig hjælp. Her sås der kun på størrelsen af den likvide formue og ægtefællens indkomst.

Tabel 1. Beskæftigede fordelt efter mulighed for dagpenge og kontanthjælp i tilfælde af ledighed. (excl. studerende). 2007

	Antal	Procent
Beskæftigede	2.402.100	100,0
Ikke-forsikrede, udenfor dagpenge	453.900	18,9
Udenfor kontanthjælp	318.300	13,3

Anm.: Tabellen omfatter danskere i alderen 18 til 65 år, der ikke er i gang med en uddannelse. Om de beskæftigede kan få kontanthjælp er afgjort ifht. likvid formue, friværdi i ejerbolig og ægtefællens indkomst. Se mere i boks 1.

Kilde: AErådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag.

Flest lejere udenfor a-kassesystemet - mange boligejere uden hjælp

Fordeles de beskæftigede på, om de bor i ejerbolig eller lejebolig, ses det, at det især er lejere, der ikke er forsikret imod ledighed. 27 procent af lejerne står udenfor a-kassesystemet, mens det er 16 procent af boligejerne. Dette er vist i tabel 2 og 3.

Tabel 2. Beskæftigede fordelt efter a-kasemedlemskab og boligform. (excl. studerende). 2007.

	Boligejere	Lejere
	Procent	
Ikke-forsikrede	15,5	27,4
Forsikrede	84,5	72,6
Beskæftigede i alt	100,0	100,0

Anm.: Tabellen omfatter danskere i alderen 18 til 65 år, der ikke er i gang med en uddannelse. Boligejerskab er defineret i forhold til ejerskab af indenlandske ejendomme. "Lejere" er defineret som ikke-boligejere, men indeholder også andelshavere.

Kilde: AErådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag.

Tabel 3. Beskæftigede fordelt efter a-kasemedlemskab og boligform. (excl. studerende). 2007.

	Boligejere	Lejere
	Antal personer	
Ikke-forsikrede	265.000	188.900
Forsikrede	1.448.600	499.600
Beskæftigede i alt	1.713.700	688.400

Anm.: Tabellen omfatter danskere i alderen 18 til 65 år, der ikke er i gang med en uddannelse. Boligejerskab er defineret i forhold til om familien ejer indenlandske ejendomme.

Kilde: AErådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag.

Tallene viser dog også, at det især er boligejere, der kommer i problemer, hvis de mister jobbet, da det typisk er boligejere, der har de store formuer – enten i form af likvide midler eller friværdi og uden samtidig at være forsikret imod ledighed i en a-kasse. Tabel 4 viser, at 40 procent af de ikke-forsikrede lejere ikke ville kunne få kontanthjælp, hvis de mister arbejdet, mens det er over 90 procent af boligejerne. Dette svarer til, at godt og vel en kvart mio. boligejere ikke kan få kontanthjælp, som det fremgår af tabel 5.

Analysen viser desuden, at 246.000 af de 318.000 beskæftigede, der hverken kan få kontanthjælp eller dagpenge, er boligejere. Dette svarer til, at 77 procent af dem, der står uden hjælp, er boligejere.

Tabel 4. Ikke-forsikrede fordelt efter muligheden for kontanthjælp og boligform. (excl. studerende). 2007. (Procent)

	Boligejere	Lejere
Mulighed for kontanthjælp	7,1	61,9
Ikke mulighed for kontanthjælp	92,9	38,1
I alt	100,0	100,0

Anm.: Tabellen omfatter danskere i alderen 18 til 65 år, der ikke er i gang med en uddannelse. Boligejerskab er defineret i forhold til ejerskab af indenlandske ejendomme.

Kilde: AErådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag.

Tabel 5. Ikke-forsikrede fordelt efter muligheden for kontanthjælp og boligform. (excl. studerende). 2007.

	Boligejere	Lejere
Mulighed for kontanthjælp	18.700	116.900
Ikke mulighed for kontanthjælp	246.400	72.000
I alt	265.100	188.900

Anm.: Tabellen omfatter danskere i alderen 18 til 65 år, der ikke er i gang med en uddannelse. Boligejerskab er defineret i forhold til ejerskab af indenlandske ejendomme.

Kilde: AErådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag.

Ses antallet af beskæftigede uden mulighed for hverken dagpenge eller kontanthjælp i forhold til det samlede antal beskæftigede, er det tydeligt, at det især er boligejerne, der risikerer at komme i problemer. Alt i alt vil 14 procent af alle beskæftigede boligejere stå uden økonomisk sikkerhedsnet, mens det samme gælder for 10 procent af lejerne.

Friværdien skal belånes

Det afgørende for om boligejerne kan få kontanthjælp eller ej, er for de fleste boligejere friværdien. Tabel 6 viser, hvilke regler boligejerne rammes af, og det fremgår, at 9 ud af 10 af de boligejere, der hverken kan få dagpenge eller kontanthjælp, netop rammes af, at friværdi indregnes i formuen.

Det skal dog bemærkes, at man godt kan rammes af flere regler.

Tabel 6. Årsag til ikke-forsikrede boligejere ikke kan få kontanthjælp. (excl. studerende). 2007.

	Antal	Procent
Friværdi, ejerbolig	221.100	89,7
Likvid formue	196.700	75,8
Ægtefællens indkomst	68.600	27,8
Boligejere uden kontanthjælp i alt	246.400	-

Anm.: Boligejerskab er defineret i forhold til om familien ejer indenlandske ejendomme.

Bemærk at det er muligt at blive ramt af mere end én regel.

Kilde: AErådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag.

Friværdien for de 221.100 boligejere, der således hverken kan få dagpenge eller kontanthjælp, er vist i tabel 7. Som det ses, er der stor forskel på størrelserne af friværdierne, men generelt er størrelsen af friværdien underordnet, da det kun er et spørgsmål om, hvor lang tid familien kan leve af belåningen, og selv en lille friværdi kan betyde, at man ikke kan få kontanthjælp, da reglerne er, at man ikke kan få kontanthjælp, så længe man kan leve af sin formue.

Tabel 7. Antal ikke-forsikrede boligejere fordelt på friværdiens størrelse. 2007. (excl. studerende)

	Antal personer	Pct.
0- 250.000 kr.	32.000	14,5
250-500.000 kr.	31.300	14,1
500-750.000 kr.	25.600	11,6
750-1.000.000 kr.	21.600	9,8
1.000-1.500.000 kr.	29.500	13,3
1.500-2.000.000 kr.	20.300	9,2
2.000-2.500.000 kr.	13.300	6,0
Over 2.500.000 kr.	47.700	21,6
I alt	221.300	100,0

Anm.: Friværdierne er fremskrevet til 2009-niveau ud fra Realkreditrådets kvadratmeterpriser.

Kilde: AE-rådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag

Fordeles de 246.400 boligejerne uden økonomisk sikkerhedsnet på stilling, ses det, at det i høj grad er helt almindelige lønmodtagere, der risikerer at stå uden indtægt. Dette fremgår af tabel 8.

Tabel 8. Ikke-forsikrede boligejere, der ikke kan få kontanthjælp, fordelt på stillingsbetegnelse. (excl. studerende). 2007

	Antal personer	Procent
Selvstændige	47.200	19,2
Ledere	10.700	4,3
Lønmodtager på højeste niveau	37.100	15,1
Lønmodtager på mellem niveau	24.400	9,9
Lønmodtager på grundniveau	54.000	21,9
Lønmodtager uden nærmere angivelse	73.000	29,6
I alt	246.400	100,0

Anm.: Tabellen omfatter de beskæftigede boligejere, der hverken kan få dagpenge eller kontanthjælp. Kun personer i alderen 18-65 år er medtaget. Studerende er udeladt.

Kilde: AE-rådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag

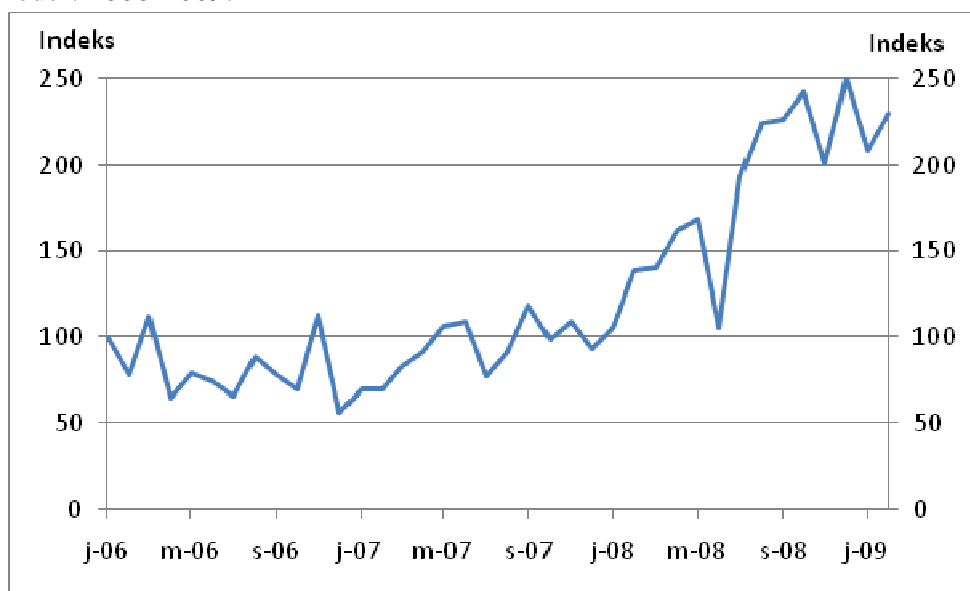
Uforsikrede boligejere risikerer tvangsauktioner

En ting er, at familierne vil blive bedt om at belåne friværdien, inden de kan modtage kontanthjælp. En anden ting er, om det kan lade sig gøre. I en tid hvor det er blevet vanskeligere at få bevilget lån i bankerne og ikke mindst at få boligen solgt, kan ledighed for den enkelte boligejere, der står uden for a-kasserne, betyde at familiens bolig ender på tvangsauktion. Kan man ikke betale de faste omkostninger, herunder afdrag og renter på boligen, kan ledighed i sidste ende betyde tvangsauktion. Det at miste jobbet kan derfor skabe en ond spiral for mange boligejere, der ikke er medlem af en a-kasse.

Figur 1 viser antallet af bekendtgjorte tvangsauktioner for enfamiliehuse og ejerlejligheder frem til februar 2009. Det fremgår, at der har været en kraftig stigning i antallet af tvangsauktioner, og bare siden januar 2008 er tvangsauktionerne mere end fordoblet.

Som denne analyse viser, kan flere familier risikere at se deres bolig ryge på tvangsauktion, hvis de mister deres job, fordi de ikke er medlem af en a-kasse og grundet friværdien heller ikke kan få kontanthjælp. Med en familie der skal forsørges og faste ydelser, der skal betales, kan det blive fatalt for uforsikrede boligejere at miste jobbet.

Figur 1. Antal bekendtgjorte tvangsauktioner for enfamiliehus og ejerlejligheder. 2006-2009.

Anm.: Figuren viser antallet af bekendtgjorte tvangsauktioner for enfamiliehus og ejerlejligheder. Indeks 100 = januar 2006.

Kilde: AE-rådet på baggrund af tal fra Danmarks Statistik.

Flere bør forsikre sig mod ledighed

Det er i sig selv et problem for den enkelte, hvis man bliver ramt af ledighed uden at være medlem af en a-kasse, da dagpengene generelt vil være større end kontanthjælpen². Men som analysen viser, vil mere end hver ottende beskæftigede hverken kunne få dagpenge eller kontanthjælp, fordi familien har så stor en formue eller indtægt, at de ud fra lovgivningen kan forsørge sig selv.

En ting, der er vigtig at holde in mente i denne sammenhæng, er, at mens dagpengene maksimalt vil udgøre 80 procent af den beskæftigedes tidligere løn, så er den kontanthjælp, som knap 136.000 af de ikke-forsikrede på arbejdsmarkedet vil kunne få, markant lavere end dagpengene. Så ud af de 2,4 mio. danskere på arbejdsmarkedet vil godt 80 procent kunne få dagpenge på maksimalt 80 procent af den tidligere indkomst, hvis de mister jobbet, mens 6 procent kan få en kontanthjælp, der ligger endnu lavere, og de resterende 13 procent kan ingenting få.

Forklaringen på , at færre beskæftigede i dag er medlem af en a-kasse, skal givetvis findes i de gode konjunkturer og den høje beskæftigelse, der har været i løbet af de seneste år. Herudover har mange familier oplevet, at deres friværdi er steget i takt med, at dagpengene ikke er fulgt med lønudviklingen, når det gælder den compensation, man kan få. Dette har formentligt fået en hel del almindelige lønmodtagere til at melde sig ud af a-kassesystemet i troen på, at de ikke blev ledige – og hvis de gjorde - skulle kontanthjælpssystemet nok gribe dem.

AE's økonomiske prognoser for 2009/2010 spår en markant stigning i ledigheden. Derfor er det stærkt foruroligende, at godt hver femte dansker på arbejdsmarkedet ikke er medlem af a-kasse, da mange af disse slet ikke kan få nogen offentlig hjælp i tilfælde af ledighed. Derfor opfordrer AE-rådet til, at flere melder sig ind i en a-kasse.

² Den maksimale dagpengesats i 2009 er på 188.500 kr. årligt, mens kontanthjælpssatsen for personer over 25 år med forsørgelsespligt er 151.548 kr. på årsbasis. Kontanthjælp udgør derved 80 pct. af dagpengene.

Boks 1. Metode

Baggrunden for, at man ikke nødvendigvis kan få kontanthjælp, hvis man rammes af ledighed, skal findes i lovgivningen. Om man kan få kontanthjælp afhænger blandt andet af formue og indtægt.

Hvis familien har en formue over et vist beløb, kan man ikke få kontanthjælp i tilfælde af ledighed, da lovgivningen antager, at familien i så fald kan forsørges af formuen. Grænsen for, hvor stor den likvide formue må være, er 10.000 kr. for enlige og 20.000 kr. for ægtepar. Generelt regner kommunen dog også friværdi i bolig, sommerhus og bil med i formuen, selvom det i hver enkelt sag er en vurdering. Derfor vil de fleste boligejere blive bedt om at belåne husets friværdi, inden man kan få kontanthjælp. I denne analyse antages det, at alle boligejere med en positiv friværdi ikke ville kunne få kontanthjælp. Der ses kun på friværdi i ejerbolig i denne analyse.

Et andet krav til familiens økonomi er ægtefællens lønindkomst. Jf. den gensidige forsørgelsespligt kan den ledige ikke få kontanthjælp, hvis ægtefællen kan forsørge familien. Ved hjælp af registerdata fra Lovmodellen har det været muligt at beregne, hvor mange af de beskæftigede, der ikke er medlem af en a-kasse, der kan modtage kontanthjælp i tilfælde af ledighed. Analysen ser kun på, om de beskæftigede i tilfælde af ledighed vil kunne få kontanthjælp, når de nu ikke er medlem af a-kasse. Der ses således ikke på eventuel reduktion i hjælpen, hvorved tallet ville være endnu større. Metoden er yderligere beskrevet i boks 1.

I kontanthjælpslovgivningen (Lov nr. 1009 af 24/10-2005 af lov om aktiv socialpolitik) gælder der, at man kan få hjælp til forsørgelse, hvis man rammes af en social begivenhed som eksempelvis arbejdsløshed. Denne analyse er en udvidelse i forhold til tidligere analyser, idet friværdien nu også medtages i afgørelse af om de beskæftigede ville kunne få kontanthjælp i tilfælde af ledighed.

Bilag

Tabel 9. Antal ikke-forsikrede fordelt på lønindkomst. 2007. (excl. studerende)

	Antal personer	Pct.
0-50.000 kr.	89.100	19,6
50.000-100.000 kr.	42.200	9,3
100.000-150.000 kr.	38.600	8,5
150.000-200.000 kr.	39.800	8,8
200.000-250.000 kr.	53.000	11,7
250.000-300.000 kr.	41.600	9,2
300.000-400.000 kr.	69.900	15,4
400.000-500.000 kr.	29.500	6,5
500.000-600.000 kr.	13.600	3,0
600.000-700.000 kr.	8.000	1,8
700.000-1.000.000 kr.	12.600	2,8
Over 1 mio. kr.	6.500	1,4
Uoplyst	9.600	2,1
I alt	453.900	100,0

Anm.: Tabellen omfatter de beskæftigede, der ikke er medlem af en a-kasse i alderen 18-65 år. Studerende er udeladt.

Kilde: AE-rådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag